

Selles lehes:	Antsla vallavanem kutsub liikuma Tuhanded eestimaalased on Nursipalu laienduse vastu lk 2	Ustav Allas oli pikki aastaid kohaliku elu juhtfiguur lk 3	Luhametsa küla südameks on Kirikulaane talu lk 4	Antsla keslinna ehitusprojekt on valmis Suletakse Vaabina raamatukogu lk 5	Eesti Vabadussõjas ja Nõukogude sõduri haul on seisnud üks ja sama mälestussammas lk 6	Antsla vallavolikogus arutati Nursipalu harjutusväljaku laiendamist lk 7	Antsla valla haridusnõunik suhtleb vallakodanikuga vaid advokaadibüroo vahendusel lk 8
----------------------	--	--	--	---	--	--	--

Kõneldakse, et kunagi soovis Preisi kuningas Friedrich Suur oma Potsdami lähistel olevat paleed laiendada, liites sellega maatüki, millel asus tuuleveski. Kuningas lasi oma abidel veskimehele ostupakkumise teha, kuid viimane leidis, et tal on veskis hea küll, ega soovinud omandit müüa. Kuningas Friedrich läks siis ise veskimehe juurde, suurendas pakkumist, kuid mees keeldus ikka. Talle meeldis oma kodu ja oma töö. Kuningas asus ähvardama, teatades, et kui too ei müü, siis kuningas oma jõuga võtab maatüki lihtsalt endale. „Ei, härra, te ei võta, meil Preisimaal on seadused... Berliinis on kohtunik, kes valvab nende seaduste täitmist,“ vastas veskimees.

Ka Võrumaal on Eesti seaduste üliluslikkus proovile pandud: kas meie kodu on ikka kaitstud? Kas me saame uskuda, et vähemalt Tartus on kohtunik, kes kaitseb inimeste õigust omaenda valitud viisil õnne otsida ning vabalt vaarisa meele oma talus toimetada? Külaleht kohtus mitmete meie valla inimestega, kes on oma juured just maale kinnitanud. Inimesed tuletavad meelde, kuidas läbi Nõukogude aja maaelu säilitati ning arendati, kuidas tuld läbi möödunud sajandi üheksakümne date keerulistest oludest, kus sööti jäänud maad nutupisaragi välja meelitasid. Kolmekümne aastaga on siiski väiketootmine jalad alla saanud, olgu siis töureetuse või turismitalude näol. Luhametsas üteldakse uhkusega, et neil pole seni ükski inimene pidanud vanadekodusse minema, kõik on saanud vanaduspõlve mööta saada vaikuses esivanemate rajatud kodus. See on meie eluviis, mida tuleb kaitsta ja hoida!

Nüüd aga tunnevad paljud, nagu keegi oleks omaenda riigi vahetanud välja mingisuguse isevalitsejaga, kes on käe kaardile pannud, ega tagane oma tahtmistest. Unustades detailid nagu rendimaa kasutamine loomade karjatamisel, eluhooned võimalike pangalaenu tagatisena (ilma kapitalita tootmist ei ehita, lähedalasuv harjutusväljak aga vähendab kinnisvara väärtuse sootuks). Riigikogu liige Erki Savisaar osutab, et praegusel kujul Nursipalu harjutusväljaku laiendamine ei ole ka sõjalisele riigikaitsele kasulik, sest meie vastupidavuse pikemaajalisuse saavutamiseks ei tohi oma rahva suhtes kasutada jõupositsiooni. See hävitab vabaduse ja demokraatia sootuks. Teiselt poolt osutab pikaajalise juhtimiskogemusega Ustav Allas, Hõrimu talust, et oma huvide eest peame ikka koos ise seisma ka. Ta tuletab meelde, et Antslas on tegelikult koostöö vaim kogu aeg olemas olnud, ümbruskonna majandid juba täitevkomitee ajal tihedalt koostööd. Ka nüüd tuleb julgeda kuningale vastu ütelda, kui see ebaõiglaselt käitub.

Tegelikult ongi juba sündinud mitmeid rahvaalgatusi, nagu allkirjade kogumine Nursipalu laienduse peatamiseks või kodanikuühendus „Meie Nursipalu“, Rõuge vallavanem on asunud aktiivselt oma valla inimeste huvisid kuuldavaks tegema. Nii ongi õige: kui me ise enda eest ei seisa, siis ei arvestagi meiega keegi, kui selgeid soovide ei esita, siis ei saa ka kompromisse otsida. Tänu Kaspar Kurve algatusele arutati natukene küsimust ka viimases Antsla vallavolikogus. Erinevalt Rõugest tundub, et meie vald on seni pealtvaatajate rõdole kolinud, oodates, et keegi toob info kandikul kätte ja küll siis vaatame. Või nagu leidis Merike Prätz „Loogiline, et volikogu poolt peame oma arvamuse kujundama. /./ Arvan, et see ei ole praegusel hetkel nii päevakorraline teema, et seda peaks tegema nüüd ja praegu.“ Samas üldiselt olid vallavolinikud tulisemad, nii need, kes olid kurvad, et polügoon ei tulegi piisavalt suur, kui need, kes leidsid, et vald peab aktiivselt maade ja elukohtade säilimise eest seisma. Kuigi arutelu lõppes lubadusega infot korjata ja jagada, pole kahjuks paari nädalaga midagi muutunud. Isegi volikogu esimehe poolt mainitud „ametlikku kirja“ pole registrisse kantud ja avalikkusele kättesaadavaks tehtud. Külaleht on nõus nende aktiivsete volinikega, kes nõudsid, et vald võtaks oma kodanike huvide kaitseks aktiivse rolli, mitte ei ootaks passiivselt infot, mida siis „kohalikele jagada“.

Vastasel juhul läheb nagu juba varem on Nursipalus läinud: harjutusväljakut on vaja kohe, aga kompensatsiooni üle võib aastakümneid vaielda. Seekord olgu asjad õigest otsast tehtud: kõigepealt avalikustatud uuringud kõigi alternatiivsete kohtade osas, seejärel valitud kohas elanikega kompensatsioon kokku leppida nii, et kõik on rahul ja alles siis saab harjutusväljakut ehitama hakata.

Loo alguses kirjeldatud juhul tunnistas kuningas Friedrich pidi Preisimaa seaduste üliluslikkust tunnistama ning loobus oma soovist paleed laiendada. Aastaid hiljem õnnestus paleel see maatükk siiski osta, ent kuningliku dekreediga alusel hoitakse veskit alal täpselt samasugusena kui tookord: monumendina õiglusele ja seaduse võimule isegi kuningale üle. Loodame, et ka Nursipalust saab sümbol õiglusele ja Eesti põhiseaduse üliluslikkusele. Kodu on puutumatu.

Jõulueelseid mõtteid Riigikogu liikme Erki Savisaarega

Kalle Nurk

Erki Savisaare esimene kokkupuude Külalehaga toimus 8. septembril erakondade esindajate debatil Antsla Kultuurikeskuses. Sealt lahkudes sai iga erakonna esindaja endaga kaasa Külalehe numbri. 11. detsembril Lõuna-Eestis ringi sõites, otsustas Erki läbi astuda ka Külalehe toimetusest ja nii intervjuu temaga sündiski.

Erki Savisaar: „Minu juured on üle Eesti laiali ulatudes Virumaalt Mulgimani ning Läänemaalt Petserini. Isa ja tema isa poolsed juured on Vana-Võromaa piiril Vastse-Kuustes, isa ema pärineb Petserimaalt Senno vallast, mis toona jäi Eesti ala sisse. Saatuse tahtel on ka minu sünnikohaks märgitud Vastse-Kuuste. Ema poolt vaadatuna olen mulgi (vanaema) ja viru (vanaisa) verd. Pikalt ma siiski Vastse-Kuustes ei elanud. Isa kolis pärast ülikooli lõpetamist Tallinna. Kokkupuude on olnud ka Järvamaaga, kuhu ema poolsed vanavanemad mingil hetkel kolis. Elu suures osas olen veetnud Tallinnas, nüüd järjest rohkem Läänemaal Vormsi saarel.“

Kooliteed alustasin Tallinna 21. koolis, kuid alates teisest klassist õppisin Lasnamäel Tondiraba keskkoolis. Hingelähedased suhted on mul arvatavasti. Esimest korda puutusin arvatavasti kokku 1985. aastal ema töö juures taksopargis. Läks veidi aega mööda, enne kui uuesti arvu- ti ligi pääsesin. 1990. aastate alguses tuli kooli arvutiklass ja arvutiõpetus. Koolist sain programmeerimise kutse ja ülikoolis õppisin arvuteid sügavamalt tundma. Olen pikalt töötanud arvutiõpetajana andes peamiselt täiendkoolitusi arvutispetsialistidele, programmeerijatele ning lõppkasutajatele kuid õpetanud ka nii põhikoolis kui ka gümnaasiumis ja teinud mõned loengud ülikoolis. Mind on sertifitseeritud mitmete arvutialaste tiitlitega ning saan hakkama nii süsteemide haldamisega kui ka programmeerimisega kõigis tuntumates ja mitmetes unistuste

Kolme valla volikogu liikmed Tsooru rahvamajas kohtumas kaitseministeeriumi esindajatega. Pildi keskel (teine rida vasakult kolmas) istub riigikogu liige Erki Savisaar. Pilt on tehtud 18. novembril 2022. Fotod: Kalle Nurk

Erki Savisaar Roosiku külas Lepistu talus, kus toimetatakse Külalehte. Pilt on tehtud 11. detsembril 2022.

hõlma vajanud keeltes.

Seoses isaga, olen poliitika sees kogu aeg olnud. Algul püüdsin hoida ennast poliitika suhteliselt kaugele. Vestlustes isaga tuli ikka juttu, et miks sa nii teed ja teisiti ei tee ja muude asjadega tegele. Lõpuks öeldigi, et kui hästi teada tahad ja teisiti teha soovid, siis tule tee ise, mis sa siin targutad. Esimese katse tegin 2011. aastal, kuid riigikokku pääsemiseks ma mandaati ei saanud. Paar aastat hiljem osutusin valituks Tallinna volikogusse ja 2015. aastal avanesid minu ees ka riigikogu uksed.

Kõige paremini oskan riigikogus kaasa rääkida arvuti valdkonnas. Olen e-riigi suhtes üsnagi kriitiline, ehitaksin selle hoopis teisiti üles. Just

kriitilisuse pärast nende otsuste juurde mind aga väga ei ole lastud. Esimese riigikogu perioodi veetsin majanduskomisjonis. Olen ettevõtlusega tegelema ja majandusküsimused on samuti olulised. Püüan leida võimalusi, kuidas riigieelarvesse leida tulusid. Tulude pool on olulisem kui pärast nende jagamine, millega kahjuks enamasti tegeletakse. Tulu saab juurde tulla ainult läbi ekspordi, ekspordi võimalusi laiendades ning oma ressursse väärindades. Selles Riigikogu koosseisus sattusin keskkonnakomisjoni. Maapoisina on mulle ka keskkond alati oluline olnud. Sain töötada mõned kuud isegi keskkonnaministrina. Väiksed episoodid on olnud rahanduskomisjonis ja riigi-

kaitsekomisjonis.

Keskkonnala seadusandluse poolest mingeid kääre ei esine. Meie seaduste järgi on riigikaitse keskkonnast olulisem. Kui on vaja riiki kaitsta peab loodus eest ära kolima. Selle põhimõtte rakendamist oleme näinud näiteks keskkonnapoliitika laiendamisel, kus väga väärtuslikele kaitsealadele ja mitmetele kaitsealadele liiki- dele leiti uued kohad. Pindalaliselt kaitse ei vähenenud, aga lihtsalt piirkonnad on teised. Riigikaitse on ainuke, mis suudab liigutada ka naturaallalasi. Aga loomulikult on mündil ka teine pool. Kõik ei ole seadustes kinni, selle koha pealt on see väga kompleksne küsimus.

Nursipalu sarnaseid olukordi ikka tekib, kus põrkuvad mitu avalikku huvi ja kus selles piirkonnas avalik huvi on suurem kui erahuvi. Siin tulevad mängu avalikud läbirääkimised. Nursipalu kontekstis näen selgelt, et ministeerium püüab asjadega kiirustada. Stressiolukorras, kus meil on käimas sõda Ukrainas, on vaja harjutusvõimaluste parendamiseks teha kiiresti suuri otsuseid. Samas peab protsess olema mõistlik ja läbipaistev.

Antsla vallavanem Avo Kirsbaum kutsub liikuma ja sel moel mõnusat jõuluootuse aega veetma

Kalle Nurk

Antsla vallas on avalikus ruumis kaks kohta, kus pidulikult süüdatakse esimesel adventil jõulukuusel tuled – Antsla linn ja Tsooru küla-keskus. Avalikkuse all on siin mõeldud tulede süütamist, mis on välja kuulutatud vallavalitsuse hallatavatel teabelehtedel ja kus võtavad sõna nii vallavanem kui ka volikogu esimees. Mõlemasse kohta jagus nii inimesi kui ka pidulikkust.

Vallavanem Avo Kirsbaum: „Aasta on mööda läinud nagu niuhti ja lumi maha tulnud varakult. Esimesed suusatamised ja kelgutamisedki paljudel tehtud!” Nii käis temagi oma meesperega Kasumetsa terviserajal, tehes seal suusaringid ja kelguga väikesed hüpekad. Vallavanem kutsub üles kõiki liikuma värskes õhus ja nautima ilusat talveilma. Ta rõõmustab inimeste rohkuse üle, kes on tulnud kokku adventitule süütamisele, kutsudes üles kõiki enda ümber head märkama ja veetma mõnusat jõuluootuse aega.

Volikogu esimees Merike Prätz: „On külm ja pime aeg, samas aga hinges soe ja ootusärevust täis. Me ümber maailmas on väga palju kurjust ja halba. Adventi ajal peaks inimene keskenduma sellele, kui-

Antsla linna jõulukuusk on ka seekord parajalt kõrge ja kohev, läbi värskest sadanud lume paistavad jõulutuled eriti kaunid.

Foto: Annika Hellamaa

das ise saaks olla hea inimene. Mõtlemist võib alustada pisaajast, kallistades endast paremal ja vasakul olijat.” Volikogu esimees soovib, et adventiaeg

oleks rahulik aeg. Ka temagi räägib loo oma pereelust, kui adventihommikul abikaasa kaalu peal käies tõdes, et jõulujärgne kaal juba käes ja peab

hakkama dieeti pidama. Volikogu esimees paneb inimestele südamele, et nad ei mõtleks ennast juhtjana õpetada. „Jõulukink peab tulema südamest ja et jõululaua katmisega võiks sel aastal olla tagasihoidlikum, oleme ise head ja teeme teistele head.”

EELK Urvaste Püha Urbanuse Kogudue õpetaja Üllar Salumets: „Advent on Kristuse tulemise aeg ja see on ka meie jaoks aeg, kui teeme ettevalmistusi. Me peame jõuludeks ette valmistama lisaks toidulauale ka hinge ja südame, et ka meil sünnib jeesuslaps.” Üllar kutsub üles kõiki olema korra tõsine ja mõtlema Jeesuse Kristuse nimel ühes kõigiga, kes Kristusesse usuvad, nõnda kui Tema meid on õpetanud: „Meie Isa, kes Sa oled taevas! Pühitsetud olgu Sinu nimi. Sinu riik tulgu. Sinu tahtmine sündigu nagu taevas, nõnda ka maa peal. Meie igapäevast leiba anna meile tänapäev. Ja anna meile andeks meie võlad, nagu meigi andeks anname oma võlglastele. Ja ära saada meid kiusatusse, vaid päästa meid ära kurjast. Sest Sinu päralt on riik ja vägi ja au igavesti. Amen.”

Kirikuoõpetaja soovis kõigile kaunist adventiaega ja uut kirikuaastat.

Adventitulede süütamise ajal mõeldakse möödunud ja uuele aastale

Agne: „Ilus ja tore aasta on olnud. Veebruarikuus sündis tütar Lenna. Uuelt aastalt ootan, et kõik lähedsedki paremaks, et oleks vahem haigusi.”

Milvi: „Mööduvast aastast võtan endaga kaasa kõike ilusa ja parema. Tunnan rõõmu, et jätkunud on jõudu ja tervist. Mul on viis lapse lapselast. Nad oma vanuses kaks, kolm, neli, viis ja kuus aastat, seega selles eas, kus valmistavad ainult rõõmu. Uuelt aastalt sooviksin jätkuvalt tervist ja et saaksin rõõmustada koos laste lapselastega.”

Helve: „Minul on sel aastal kõige helgemad mälestused seotud kirikuga. Meelde jäävad olid väljasõidud Rõuge ja Helme kirikusse.

Tänu kirikule on minus olemas usk ja lootus. Järgmiseks aastaks sooviksin, et rohkem inimesi astuks üle kiriku uksele ja et jaguks tervist ja veelkord tervist.”

Kristi: „Sellest aastast võtan endaga kaasa sõbralikkuse. Tunnan, et inimesed on muutunud kokkuvõttes hoolivamaks. Soovin, et järgmine aasta oleks haigustevaba ja et poleks enam koroonapiiranguid.”

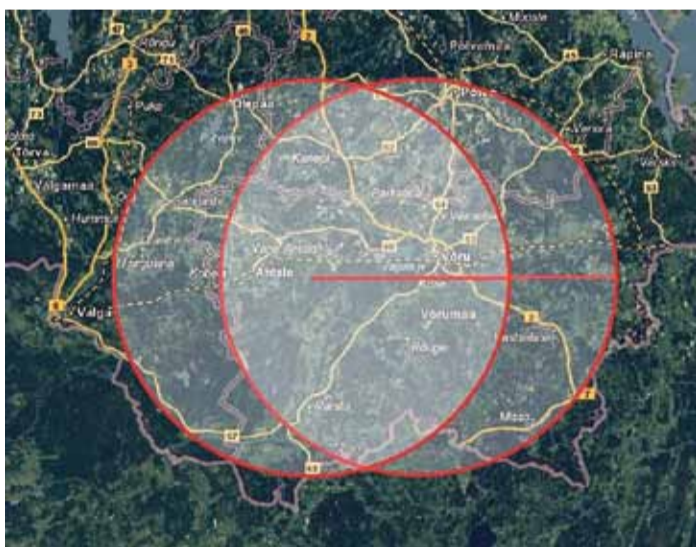
Tuhanded eestimaalased on Nursipalu laienduse vastu

Kalle Nurk

Septembrikuus hakkas liikuma jutt kaitseministeeriumi plaanist laiendada Nursipalu harjutusväljakut. Meedia kajastas Nursipalu teemat igast küljest, peamiselt siiski inimeste muredest, kes jäävad laieneva harjutusväljaku sisse või lähedusse. Mis tegelikult toimuma hakkab, teadsid ainult väike arv kaitsejõu- ja kaitseministeeriumi ametnikest ning Võrumaa omavalitsustest vallavanem ja volikogu esimees.

21. novembril Tsooru rahvamajas tutvustas kaitseminister Hanno Pevkur Võrumaa omavalitsuste volikogu liikmetele oma poliitilist otsust. Kohale tulnud said ka teada, miks on Nursipalu harjutusvälja laiendamist vaja ja millega peavad selle mõjualasse jäävad inimesed arvestama.

22. novembril toimunud Antsla valla volikogu istungil algatas Kaspar Kurve Nursipalu harjutusväljaku laiendamise teema arutelu. Arutelu käigus ilmnes, et vallavanem Avo Kirsbaum, vallaametnikud ja volikogu esimees Merike Prätz on rohkem teadlikud Nursipalu ümber toimuvast kui väljas näitavad. Nii näiteks tunnistas vallavanem, et valla ametnikud

Nursipalu polügonilt harjutusmüra levi ulatus. Müra ulatuse piir on saadud inimeste tagasisidest praeguste harjutustega tekitatud müra kostumisest.

on suhelnud kaitseministeeriumiga harjutusvälja piiride osas, samuti on ta koos Merike Prätzuga teinud kaitseministeeriumi poolt algatatud uurings ettepaneku rajada sõjaväelinnak kas Tsooru või Antsla. Kummaliseks teeb asjaolu, et valla dokumendiregistris pole Antsla valla ja kaitseministeeriumi vahelisest suhtlusest ühtegi märget.

Volikogu esimees Merike Prätz ei pea piisavaks tõestusmaterjaliks meedias kajastatud, kuuldu kaitseministri ja

volikogu liikmete kohtumisel ega kaitseministeeriumi poolt harjutusvälja laiendamise sisse jäävatele vallakodanikele saadetud maa ostu soovikirju, et algatada volikogus Nursipalu harjutusvälja laiendamise tagajärgede mõju arutelu.

29. novembril toimunud Antsla ja Rõuge vallavalitsuse poolt algatatud kohtumised Sanna (40), Nursi (100) ja Tsooru (60) piirkonna elanikega. Kõlama jäi vallaelanike mure oma kodude ja kogu Võrumaa

tuleviku pärast. Rahvas soovis, et vallavolikogu ja vallavalitsus langetaks võimalikult kiiresti oma seisukoha, kas pooldavad Nursipalu polügoni laiendamist või mitte. 20. detsembril on eelnimetatud valdades korraline volikogu istung. Kas Nursipalu teema ka seekord Antsla vallavolikogus teemaks võetakse, pole teada.

Eestimaa rahvas ei jää lootma Võrumaa omavalitsuste juhtorganite tegevusele. MTÜ Kagu-Eesti Loodusrahvas on koostanud petitsooni „Ei Nursipalu harjutusväljaku laiendamisele!”, et see saata siis Riigikogule. Alates 24. novembrist on petitsooni kogunud juba üle 11 000 allkirja (Riigikogule saatmiseks oleks piisanud 1000 allkirjast).

5. detsembril kogunesid Nursipalu laienduse pärast muret tundvad inimesed Tsooru rahvamajja ning asutasid mittetulundusühingu „Meie Nursipalu”, et kaitsta Võrumaa eripära säilumist ja olla toeks inimestele, kes ei soovi Nursipalu polügoni laiendust.

12. detsembril avaldas Rõuge vallavanem Britt Vahter oma seisukoha Nursipalu polügoni laiendamise suhtes.

Britt Vahter: „Inimeste väga selge seisukoht on, et seda laiendust ei tohiks üldse tulla,

seega justkui ei olekski vaja arutada läbirääkimiste protsessi, maa hinna ja muu sellise üle. Meie inimeste soov on, et vallavolikogu ütleks kindla „Ei” Nursipalu arendusele. ... 20. detsembril leiab aset volikogu korraline koosolek, kus kujundatakse seisukoht Nursipalu asjus. Mingit konflikti minu sees sel teemal ei ole – eraisikuna olen esitletud plaanile täielikult vastu ja vallavanemana seisn oma valla elanike huvide eest. ... Miks ma olen vastu? Laiapindse riigikaitse oluline osa on tsiviilühiskonna toetus ja usaldus. Praegu on see tuhe löögi all. Riik peaks meie piirkonna elanikele hakkama maksma kodanikupalka, et siin vastu pidada.”

Meedia ja omavalitsuste juhid kutsuvad rahvast üle rahunema ja ootama ära, mis tuleb. Ka kaitseministeeriumi esindajad väidavad, et mitte miski pole veel kindel. Kui aga asi on kindel ja avalik, võib hilja olla omalt poolt midagi mõjutada. Teame, et kaitseministeeriumi plaanid on tehtud. Ka rahvas peaks endale selgeks tegema, mis ees võib oodata ja missugused on nende võimalused.

Eestimaaalastesse püütakse sisendada, et Nursipalu laiendamine puudutab ainult 21. kodu ja neid kes jäävad polügonist 2000 meetriga piirnevasse ohutsoonis. Siiski on olukord palju tõsisem. Üheks mureprobleemiks on igapäevase harjutamise käigus tekkinud müra.

Hakkajamad inimesed on koostanud pildi, kui kaugel võib tulevikus Nursipalu laiendamise korral kostuda harjutusmüra. Arvestatud on, et hetkel on 120mm miinipilduja kuulda Põlvasse, seega on 20 kilomeetri raadiuses kuulda ka tank. Fakt on seegi, et kahur ja tank teevad kordades kõvema paugu kui väike miinipilduja.

Teisena, millega rahvas peab arvestama, on harjutusvälja suurus. Kaitseminister on välja tulnud poliitilise otsusega, millega arvab piisavat Eestimaa piiri kaitsmiseks lõunapoolsest otsast. Kaitseväge juhtkond aga arvab, et piiri saab lugeda kaitstuks hoopis poole suurema harjutusvälja korral. Oleme väga palju näinud ja kogunud, kuidas peavad paika poliitilised otsused. Seega peame valmis olema ka juhaks, kui poliitiline otsus muutub ja rahuldama hakkatakse kaitseväge soovidega.

Ustav Allas oli pikki aastaid kohaliku elu juhtfiguur

Kalle Nurk

On hommikupoolik. Autoaknast avaneb ilus Rimmi kandi lumine loodus. Peatun Hõrimu taluõuel, kus mind juba oodatakse. Õues valitseb vaikus, sest on pühapäev ja Nursipalu harjutusväljakul õppustevaba päev. Teeme koos taluperemees Ustav Allasega väikese tiiru puhkenurgas, kus püstkoda, päikesemärgiga grillikoht, tiigike ja laste kiik. Kindlasti on see koht miljonilise väärtusega kõigil Eesti-maa neljal aastaajal.

Hõrimu talu rajas 1938. aastal Nummerdite perekond. See perekond oli nii kange, et ei löönud kaasa kollektiviseerimisega. Kaks jalga tugevalt maas, pidi taluma suuri norme ja maksusid. Õlule laskunud koormus kiirendas eluea lõppu. Abikaasa surma järel lahkus perenaine kodukohast. Majas leidsid vahelduva eduga peavarju mitmed pered kuni Antsla sovhoos pooltühja maja ära ostis.

Ustav Allas ostis Hõrimu sovhoosilt 1991. aastal. Tema sünnikoht asub siit mõne kilomeetri kaugusel. Elades tegusad aastad Antsla linnas, naudib ta nüüd vanaduspõlve metsades vaikus. Hõrimul oli tal plaanis arendada külaturismi, pak-kudes linnainimestele peavarju ning võimalust korjatud metsamarju ja seeni konserveerida. Ülejõu käivaks osutus turistide toitlustamise lahendamise ja mõte jäigi unistuseks.

Ustav Allas: „Sündisin 1943. aastal toonases Vaabina vallas. Kooli läksin 8aastaselt ja lõpetasin Vaabina kooli 7 klassi. Üritasime koos pinginaabriga jätkata õpinguid Oisu Toiduainetööstuse koolis, kuid juba esimene eksamiga langesime välja. Aasta Antsla koolis õpinguid ja uus üritus edasiõppimiseks, seekord Tihemetsas. Ei aidanud viielised eksamitulemused (üks oli ka neli), jäin ikkagi konkurssiga ukse taha. Just sel aastal oli Vaeküla tehnikum liidetud Tihemetsaga ja ka ajateenistusest tulnud noormehed võeti eelisejärjekorras vastu. Joone alla jäanud noormehed värbasid endi kooli teiste tehnikumide direktorid, kellel õpilaskohad selleks

Ustav Allas Hõrimu talu puhkenurgas. Ees paremal on püstkoda, seljataga päikeserat ja puude taga taluhooned. Pilt on tehtud 4. detsembril 2022. Fotod: Kalle Nurk

Ustav Allas näitab oma õuel suunas, kust hakkab kulgema Nursipalu harjutusvälja laiendamise piir. Metsamaa jääb juba harjutusväljaku alla.

ajaks täitmata. Nii tulingi Tihemetsast kümnekonna poisiga õppima Vana-Antsla Põllumajandustehnikumi, mille 1964. aasta jaanuaris lõpetasin. Olime poistega otsustanud minna õnne otsima Pärnumaale. Kuna olin töökoha valijate nimekirjas esimene, mis reastatud õpetulemuste järgi, valisin Audru kandis Nurme sovhoosi. Sügisel pakkisin kompsud ja olin sõdurpoisi vormis kolm aastat Kaluga oblastis Obninski linnas. Esimest korda mõtisklesin tõsisemalt, milline näebki välja maailm ja elu. Linnas oli vähihaigete spetsiaalset uurimiskeskust, selle kõrval krematoorium, mille korsten suitses päevad läbi. Järelikult jagus surnukehi.

Pärast ajateenistust oli mul vahepeatus Hummulis ja siis 1969. aastal asusin abikaasa juurde Antsla elama. Siia ehita-

sin ka omale maja, mille müüsin ära pärast abikaasa surma. 1969. aastal värbas Vana-Antsla Põllumajandustehnikumi direktor Arnold Kask mind tööle seemnekasvatuse agronoomiks." Järgnevatel aastatel läbi viidud reformid muutsid tehnikumi olemust kuni Antsla sovhoosi tekkiniseni. 1994. aastal kolhooside ajastu lõppemisega sulgus ka Antsla sovhoosist kolhoosiks ümber muudetud kollektiviseerimise ajastu. Samal ajal suurenes Ustavi ametialane vastutus kuni majandi juhi staatuseni.

Aastatel 1994 – 2013 töötas Ustav Allas Antsla valla abivalvanemana.

Ustav Allas: „Antsla vallaga tegid ümbruskonna majandid juba täitevkomitee ajal tihedalt koostööd. Nii näiteks pandi rahad kokku ja ehitati Kasu-

usaldust tagasi võita. Olen seisukohal, et kõigepealt tuleb lahendada varasemad vaidlused, kaitseministeerium peab täitma oma lubadused ja siis räägime edasi tulevikust.

Otsustamise juures tihtipeale poliitikud ei julgegi sekkuda. Kui lähed sekkuma vaidlustesse kasvõi sõltumatu vahemehena, võidakse vabalt kaela määrada mingi korruptsioonisuudistus. Põhjused leitakse alati. Seetõttu ongi vastutus lükatud ametnike peale, kel sisuliselt pole kaotada midagi ja seal see jõupositsioon tulebki. Olukord on suhteliselt lukku mängitud. Selleks aga, et asi kuidagi paremini laheneks, on vaja korralikku raputust, mis muudaks tooni.

Nursipalu juures on tege-mist äärmiselt emotsionaalse

Ustav Allas 3000 õllepudeli kollektsiooni keskel. Õllepudeleid täis riulid ulatuvad kõrgele päramiidi kujulise lae tippu.

metsale kalmistumaja. Valla-vanem Tiit Tõntsuga sai tihti arutatud, kuidas vallaga edasi minna. Tiit on mind isegi kut-sunud salanõunikuks. Antsla kolhoosi likvideerimise järgselt pakkus ta mulle võimalust jätkata abivallavanema. Selle pidi heaks kiitma volikogu. Toona üks volinik küsis: „Kas nüüd on asi niikaugel, et hakataks tööle võtma sõpru”, mille peale Tiit vastas: „Kas peab siis vaenlasi?“ Töövaldkond oli lai, peamine raskuskese asus siiski majandusliku külje osas. Arutasime ühe ja teise nurga pealt, kuidas valda arendada. Mõtteid oli toona lihtsam ellu viia, sest val-lavalitsus ja volikogu olid ühte meelt. See oli vahet liigagi rahulik, mõnes asjas oleks võinud pikemalt vaielda. Sisuliselt suurem plaanid on saadud ellu viia. Tagantjäreli tarkus on ka tarkus. Alati ette ei tea, kuidas areneb ja läheb. Mõni asi oleks võinud teisiti olla, kuid väga suuri möödalaaskmisi polnud.

Abivallavanemana töötasin edasi pärast pensionile jäämistki, tervise poolest oleks võinud seda edasigi teha. Üht-äkki tundsin, et aeg sai lihtsalt täis. Uue volikogu koosseisu valimiste ajal nägin, et olukord muutub ja on paras aeg hakata nautima pensionipõlve. Maal

tegemist küllaga!
Valla eluga ma enam üksik-asjalikult kursis pole. Kriitikate võib teha, aga kas mina olen kriitika tegija? Ka minu ajal teh-ti kriitikat, mõni neist põhjen-datult. Olen olnud pikka aega kriitika sees kolhoosis ja vallas töötades ning naht kasvanud pak-suks. Kas ongi vaja teha kriitikat kriitika pärast, eriti kui kriitikat tähele ei panda.
Nursipalu harjutusväljaku laiendamine ei meeldi mulle üldse. Praegune avalikustatud piir jookseb kohe minu tiigi ta-gant. Kindlasti saab olema rahu rohkem rikutud kui praegu. Teadmata on, kas sellisena piir jääbki või laieneb suuremaks. Samuti ka see, kui kaugele hak-kavad tulistama kahurid.
Vallale on Nursipalu uus teema ja selle eest peaks küll vald võitlema nii et ninast veri väljas. See on võitlus kohalike elu ja heaolu eest. Lähivaikust on vähe. Seda tuleb püüda teha ja kui see saavutatakse, on see vallavalitsuse poolt tänuväärne töö.“
Ustav on noorena harras-tanud orienteerumist. Aastal enne sõjaväkke minekut kuu-lus isegi noorte koondisesse. Samuti on ta kaardilugejana sõitnud veoautode rullid. Sel ajal oli noortel majandijuhtidel veo-

autode rullisõit meelishobiks. Vabariiklikul veoautode rallil Viljandimaal sõitis Ustav kaardilugejana välja 13. koha. Vanemas eas sisustab vaba aega kalal ja jahil käimisega. Oma tiigiski linask ja amuuri tursk.
Omapärane on aga tema õllepudelite kogu, mis küün-dib 3000 pudelini. Kõigest neist pudelitest on ta ka maitse suhu saanud, ainult paarikümmend on kollektsiooni toodud tühjana. Õllepudelite kogumise mõte tuli 2000. aastal pärast Hauka laata sõpradega koos õlut juues. Märgetes korraga palju erine-vaid sortimente ja huvitava ku-juga pudeleid, tekkis kogumise hasart. Pudeleid on ise ostnud ja ka sõbrad toonud. Poes käib ta alati ikka õlleosakonnast läbi, aga praegu enam ostma ei kipu. Kollektsioonil puudub praktiline mõtte ja hinnad on ka krõbedad. Ise eelistab ta õllesortidest kõige enam A Le Coq-i. Kõige kangem õlu olevat Lätis villitud 50% kangusega.
Ustav Allas: „Kuna nüüd on jõulurahu aeg, soovin kõikidele rahulikke jõule ja et rahulik elu jääks kestma ka edaspidi. Olge kõik õnnelikud!”
Asun koduteele, jättes Hõ-rimu talu peremehe lumisele väljale Nursipalu harjutusvälja laiendamise piiri äärde seisma.

Jõulueelseid mõtteid Riigikogu liikme Erki Savisaarega

(Algus 1. lk)

Kaitseministeerium oleks pidanud juba ammu alustama harjutusväljaku laiendamise, mitte viivitama ja kasutama etapiviisilist laiendamist. Selliste suurte arenduste juures on esimeseks etapiks Vabariigi valitsusel al-gatada riiklik eriplaneering, selgitamaks välja, mis kujul planeering lahendada ja selleks sobiv koht otsida. Erinevatel kohtadel on erinevad võimalused, erinevad plussid ja miinused. Ideaalset kohta nagunii ei leita, mingid huvid saavad igal juhul riivatud kui harjutusväljaku laiendamiseks. Aga alustus-tuleb teha analüüs – miks just siia ja miks just nii suur. Me teame, et tänane kaitseminister on vähendanud Nursipalu

harjutusväljaku laiendamist oma otsusega. Sellel aga suuri põhjendusi ei ole – selgelt poliitiline otsus, mitte riigikaitse-line otsus. Need asjad aga peaksid olema rohkem läbi analüüsitud. Meil ei ole mõtet teha lahendust poolikult. Võib-olla siis juba mitte laiendust tehagi, kui te-hakse ainult pool rehkendust. Kui on tehtud keskkonnaana-lüüsid ja muud uuringud, saab edasi liikuda. Meil pole mõtet süüdmustest ette rutata. Protsessi juures teeb kurvaks see, et 2003. aastal Nursipalu kandis harjutusväljaku laiendamisel kaitseministeerium andis suuri lubadusi, aga pole omapooleseid kokkuleppeid täitnud. Tookord rahvas usaldas neid. Sellises olukorras, kus rahvast on üks kord üle sõidetud, on raske

gi peab oma kodu maha jätma ja kolima uude kohta, peab ta saama helde kompensatsiooni, millega inimese elujärg paraneb ja muutub ilusamaks. Ma usun, et on neid inimesi, kes pärast eluaseme vahetusega seondu-vaid negatiivseid emotsioone jäävad siiski edasi Võrumaale ja jätkavad piirkonna arendamist teisel moel.
Jõulu-aeg on rahuaeg. Püüd-ke leida see aeg, et võtta tempo maha, mõelda olule ja tuleviku-le. Vaadake enda sisse, olge perega, sest see on ju jõuluaja eesmärk - koguda jõudu, et uuel aastal saaks tegusamalt edasi minna. Tean, et Võrumaa inimesele hetke olukorras on see keeruline, aga mingil ajal tuleb akusid laadida ja keskenduda kõige olulisemale – oma perele.”

Riigikogu suur saal töötab sel aastal viimast nädalat, siis min-nakse piirkondadesse ja uuel aastal jääb valimisteni vaid kaks kuud. Selle perioodi jooksul pigem keskendutakse valimistele ja sellele, mis tuleb pärast. Kas pärast midagi muutub, on raske öelda. Mingi indikatsiooni saab ehk valimisdebatidest. Mulle hetkel tundub, et valimistel ei ole kõige olulisem teema riigi-kaitse või Nursipalu. Praegu on Nursipalu teemas kaks erakon-da (Keskerakond ja EKRE) end positioneerinud asjade teisiti lahendamisele. Riigi vastupi-davuse saavutamiseks ja kaitsetahte tõstmiseks ei tohi oma rahva suhtes kasutada jõu po-sitsiooni. Kokkulepe peab sün-dima läbirääkimiste käigus ja kui juhtubki selline asi, et kee-

Luhametsa küla südameks on Kirikulaane talu

Kalle Nurk

Viisteist aastat tagasi ilmus Külalehes esimene pikem lugu Luhametsa küla ühe talu ajaloo kohta. Järgnes teine ja kolmas kirjutis selle küla taludest. Seejärel tekkis mõte kirjutada terve Luhametsa küla ajalugu. Kutsusin appi kogenud ajakirjaniku Peeter Lastingu, temaga kahasse töötades valmiski meil küla asutamise sajandaks aastapäevaks mahukas kogumik „100 aastat Luhametsa küla Võrumaal“ (2010). Peetri lapsepõlv möödus vanaisa talus Tsoorus, ta on lõpetanud Lepistu kooli ja teab koolikaaslaste kaudu ka Luhametsa küla.

Taas on Luhametsa küla tõusnud tähelepanu keskpunkti. Kui toona kirjutasime küla arengust, siis nüüdsed lood kalduvad rohkem piirkonnast elu väljasuretamiseks. 21. novembril Tsooru rahvamajas kaitseministeeriumi ametnike ja Nursipalu harjutusväljaku laiendusega seotud kodanikega toimunud kohtumisel selgus, et poliitilise otsusega siiski kõiki Luhametsa võõrandamine talusid ei ohusta. Kas selline teadmine on toonud inimestesse rahulolu tunde?

Paljud peavad Luhametsa küla südameks Kirikulaane talu. Selle talu perenaine Ivi Kivi on meedias üheks tõmbeisikuks. Ivi Kivi on sündinud 15. septembril 1941. Ta on heatahtlik ja elab hingega kaasa kogukonnas toimuvale. Talu sai Kirikulaane nime asjaolust, et just siit metsast müüs pank enne mõisamaa kruntimist palgid Rõuge kiriku laetaladeks.

Ivi Kivi: „Elu jooksul olen tunda saanud rõõmu ja muret, säilitades lootuse ja usu.“

Noorusaastad möödusid väga raskest perioodist. Esimese küüditamise ajal Luhametsas kahte peret tabanud traagika mõjutas tervet külaelu. Küüditamisele järgnenud sõda muutis olukorda veelgi hullemaks. Aastatega olid majapidamised nii kurnatud, et söögilaua katmisega oli probleem. Väikeselt maalapist saadud teravili jahvatati jahuks ja tanguks. Nii oligi põhiliseks söögiks hall tangusupp, millesse lisatud natuke piima. Nii nagu meie toidulaud oli kesine, pidi lehmgi leppima ainult vee ja heinaga. Vanemad ei saanud mind jätta kooli internaat, sest polnud söögiraha. Et mitte sattuda uue küüditamise ohvriks, hakati moodustama kolhoose. Luhametsa külla tekkis neid kolm – 1948. aastal Oktoobri ja Leegeni ning aasta hiljem Uue Laane kolhoos. 1951. aastal kolm kolhoosi liideti Luhametsa kolhoosiks. Kolhoosikord ja napsulembelised juhid suurendasid veelgi virelemist. Elu hakkas ülesmärga minema, kui 1961. aastal Luhametsa kolhoosi liideti J. M. Sverdlovi nim kolhoosiga. Samal aastal hakati ka kokku ostma piima, piima-

Luhametsa küla südametukseid on meedia edasi andnud Kirikulaane talu perenaise Ivi Kivi kaudu. Pildil on Ivi Kivi (paremal) koos tütrepoja Alar Kolgi ja tema elukaaslase Heleen Luukaga. Pilt on tehtud 30. novembril 2022. Fotod: Kalle Nurk

raha maksti välja kolmel korral kuus. Selle raha eest sai käidud Savilöövi kaupluses toidule täiendust ostmas. Ka pani tarbijate ühistu ringlema autokaupluse. 1963. aastal saime majja elektri. Tänu kolhoosikeskuste väljaehitamisele, eelistasid noored ääremaa asemel keskuse tiheasustust. Luhametsa kandi peamiseks majandamisunaks sai lihloomade kasvatus, mis vajas vähem tööjõudu. Aastatega vanem põlvkond harjus nõukoguliku elurütmiga ja leppis paratamusega. Eesti taasiseseisvumise ajaks oli Luhametsa alusvundament habras. Maad saadi küll tagasi, kui põllud hakkasid võsastuma. Piirkonnast kadusid töökohad. On hästi mees, kui tulid metsast marjult ja jõudsin õitemeres lõhnavast ristikupõllü. Istusin maha ja nutsin tunde aega, teades, et seda lokkavat rikkust ei ole kellelegi vaja. Tõsi, kümnekonna aasta pärast olid põllud taas võsavabad ja maaharjad pingutasid selle nimel, et just enda kasutusse saada põllumaad, aga elujõulistest talupidajatest oli alles ainult üksikud. Südant rusus mure Luhametsa küla tuleviku pärast. Eredamalt hakkas mulle päike paistma seitse aastat tagasi, kui tütrepoeg otsustas esivanemate kodukohas omale kodu rajada. Olen loendanud kokku kümme majapidamist, mis selle seitsme aastaga taas täitunud, neis poolteks on noored.

Alar Kolk, Ivi tütrepoeg: „Olen 34. aastane, sündinud Tartus ja õppinud Tartu kutsehariduskoolis autoremondilukseksp. Koolivaheajad möödusid mul maal vanaema juures Kirikulaanel. Peale ajateenistust sain kokku Riho Ruusamäega, kes viis mind kurssi oma vanemate majandamisega, milleks lihavesed. Tegin kõvasti eeltööd, enne kui 13. juulil 2015 registreerisin põllumajandusliku suunitlusega osühinguna „Kirikulaane talu“. Äri arendamisel oli kõige suuremaks takistuseks

maade nappus. Suurtalunikud ja metsafirmad on siinsed maad kas kokku ostnud või rentinud. Samuti mõjutavad nad suurel määral turuhinda. Nii on viimase viie aastaga tõusnud maa väärtus neli korda. Väiketootjal on selliste konkurentidega raske läbi lüüa. Tänu vanemate toetusele ostsin Pulli talukoha, tõin Soomest 50 tuhande euro eest 20 tiinet mullikat. Tasapisi hakkas tootmine ära tasuma, mis võimaldas maid juurde osta või rentida, see omakorda karja suurendada. Praegu on karjas üle 100 pea, neist põhikarjas 90. Kokku kasutan maad 200 hektarit, sellest 160 on rendimaa. Leian, et olen jõudnud optimaalse piirini ja edasi saab minna kvaliteedile rõhku panes – tõuaretus on peasuund. Kaheksa aastat on olnud väga töörohked. Lisaks elukaaslasele on toeks onu ja ema-isa, kaasanud olen ka kohalikke. Aasta läbi pikkade tööpäevade korral luban endale vaid nädalase puhkuse talvel, kui loomad on talvetoidul. Mulle meeldib siinne vaikne ja väheasustatud piirkond. Senini on kõik ilusti toimunud. Kõigil on auto, mis tagab hea liikuvuse. Eestis pole punkti, kuhu ei saaks minna. Nüüd ma enam pole tuleviku kindel. Kuigi jään Nursipalu laiendamise harjutusväljaku piirist 600 meetri kaugusele, läheb siiski hulk põllumaid ära. Kuna need on rendimaa, pole loota riigipoolset tuge. Olen rendimaa viljakuse tõstmiseks palju panustanud. Teadmata on, kui suureks tegelikult kujuneb

Heleen Luuka üheks hobiks on mulineega tikkimine. Metsaveo traktori palgikoormaga pildi tikkimiseks kulus tal 400 tundi.

mürareostus. Tarvis oleks ehitada kõrvalhooneid, kuid pangalaenu taotlemisel on minu kinnisvara tagatisena muutunud nullilähedaseks. Tunnen, et praegu on minu Kirikulaane talu areng seisma pandud seisatunud paarikümneks aastaks.

Siiamaani oleme otsustanud mitte nii lihtsalt käega lüüa. Kui riik soovib harjutusväljakut laiendada, peavad nad sunnitud lahkujatele tagama samaväärse maa ja hooned. Selge on see, et esivanemate kohta me kaasa võtta ei saa. Muret teeb see, et tunneme ennast riigi tahtmise vastu abituna ja jõuetuna. Tundub, et kui riigiametnikud on käe kaardile pannud, siis ei tagane enne, kui oma tahtmise saanud, sõltumata sellest, palju kulub selleks aega ja raha. Meil aga napib nii aega kui ka raha.“

Heleen Luuka, Alari elukaaslane: „Olen Tartu tüdruk, kuid suved möödusid ikka maal vanavanemate juures, Rāpinas õppisin maastikukujundajaks. Luhametsas olen elanud neli aastat ja kõrvuti Alariga loomadega mõllanud. Need neli aastat on Luhametsa võitnud mu südame eeskätt oma vaikusega. Mul pole kahju olnud oma aega ja tööd sellesse talusse panustada. Kahju pole ka sellest, et viimasel aastal pole töö kõrvalt aega leidnud käia Luunjas võrkpalli mängimas. Saan kasutada teist hobi – mulineega

Rein Kolk, Alari isa: „Tänapäeval on (kaug)suht-

Rein Kolk on püstitanud Pulli talu 25 meetri kõrguse raadiomasti, mille vahendusel suhtleb üle maailma.

tikkimist. Praegu on minu hinges palju trotsi. Ümberringi toimuv on tekitanud sügava haava, mille armid jäävad kogu eluks. Kui tõesti oleme sunnitud koos Alariga maha jätma praeguse kodukoha, siis otsime küll uue vaikse koha, mis võimalikult kaugel riigi huviobjektidest. Midagi sarnast Luhametsa külale. Mulle meeldib privaatsus.“

Alar ja Heleen kodu on Pulli talu. Selle talu aitasid välja osta Alari ema Helgi ja isa Rein, kes mõlemad on Tartus tipparsid. Pulli talu esimene omanik oli Eesti esimesi professori ametis arste Feliks Lepp. Temast on pikemalt lugeda eespool mainitud kogumikus „100 aastat Luhametsa küla Võrumaal“.

2020. aastal krooniti maailmameistriks raadiosporid, ja seda neljandat korda, Tartu Ülikooli Kliinikumi südamekliiniku direktor dr Rein Kolk. Lisaks maailma parimale tulemusele, õnnestus tal saavutada ka Euroopa meistrivõistlustel 2. koht. Raadiosport (radioamatöörism) on tehnikasport, mis eeldab nii tehnilisi teadmisi kui ka aparatuuri (raadiojaama ja saateantennide) olemasolu. Raadiosporid võistlusel tuleb fikseeritud aja jooksul (milleks on enamasti 24 tundi järjest) saavutada raadiosidete kontakti võimalikult paljude teiste raadiojaamade-korrespondentidega, ja seda võimalikult kaugetest ja erinevatest piirkondadest-riikidest üle kogu maailma. Rein on Pulli taluõuele paigaldanud 25 meetri kõrguse masti maailmaga suhtlemiseks. Rein nakatus raadiopisikusse pioneerilaagris.

Rein Kolk, Alari isa: „Tänapäeval on (kaug)suht-

lus muutunud tehniliselt kättesaadavaks ja mugavaks, kuid 1977. aastal, mil alustasin, oli see praktiliselt ainuke võimalus otsesuhtluseks ja kontaktide loomiseks „vaba maailmaga“ ning minu jaoks ka tookordses Tartu 2. keskkoolis õpitava inglise keele praktiseerimiseks.“

Ivi Kivi: „Riik paneb ohtu inimeste lojaalsuse, kui võtab nendelt kodu ja kisub lahti esivanemate juurtest. Senini pole ükski Luhametsa inimene pidanud vanadekodusse minema, nad on saanud vanaduspõlve mööda saata rahus ja vaikuses esivanemate rajatud kodus. Kõige rohkem on mul kahju selle pärast, et olen pettunud riigis, mille eest võideldes on elu andnud nii paljud inimesed ja millest me pool sajandit puudust tundsim. Minult on võetud viimane usk ja lootus. Kahju on ka tütre ja tütrepojast, kes on nii palju aastaid pühendunult panustanud esivanemate kodukohta ja uue kodu rajamise.“

Alar ja Heleen on veel noored ja neil on aega teises kohas uut elu alustada. Nad pole pettunud mitte ainult riigiametnike käitumises, vaid ka oma valla ametnikes, kes tunnevad vähe muret selle pärast, et sunnitud lahkuja saak väärilise kompensatsiooni. Südames ootavad nad vallalt hoopis tuge Nursipalu harjutusväljaku laiendusele EI ütlemlisel ja et vald seisaks kindlameelselt vaikuse ja loodussõbraliku koha säilimise eest. Vald peaks eeskätt seisma oma inimeste ja nende kodude allesjäämise eest, mitte lugema raha. Kõik varasemad kohtumised luhametsalastega on alati olnud rõõmsad ja energiaküllased, seekord lahkusin segaste tunnetega.

Antsla kesklinna ehitusprojekt on valmis, lipuväljaku ehitushange välja kuulutatud

Kalle Nurk

Antslat on esmamainitud 14. sajandi algul. Praeguses Vana-Antslas asuv Antsla vasalllinnus kandis saksakeelset nime Anzen. Tugeva tõuke piirkonna arengule andis 1889. aastal valminud Valga-Pihkva raudtee. Linn kasvaski kauplemiskoha ümber kahel pool raudteed. Algul tunti seda kohta Hauka küla nime all, alles 1920. aastal nimetati koht ümber Antsla aleviks. 1. mail 1938 jõustunud linnaseadusega omistati Antslale linna staatus.

2013. aasta alguses avas Kalev Joab *facebookis* lehe „Antsla Vana Aja Lugu“. Inimesed võtsid selle omaks, postitasid pilte ja kommentaare.

Kalev Joab: „Sooviga saada teada Antsla kodutütarde 1938. aasta fotol olevate laste nimed, palusin fotot kõikidel jagada. Esimese viie päevaga jagati fotot üle Eesti 130 korral! Seeläbi jõudis see arvestuslikult 20 000 inimese vaatevälja. Nii jõudis foto ka 85. aastase vanamemmeni, kes oli ise sellel pildil. Võib vaid ette kujutada inimese emotsioone, kes ei teadnud selle pildi olemasolust.“ Küla-lehe toimetusel on andmeid, et üks Tallinnas elav eakas õpetaja on kirjutanud pikema ülevaate sõjaeelse Kuldre kooli kodutütardest, kirjutise juures on ka fotod. Kirjutis on liiga pikk Küla-lehes avaldamiseks.

Eelmises Küla-lehes tutvustasime Veski külalistemaja ja selle ajalugu. Sel korral peatume Antsla kesklinna krundil nr 24. 1938. aastal ostis teise gildi kaupmees Karl Michelson, kes elas Hansiojal ja kus asus ka tema kauplus, Antsla linnas kahekorruselise maja. Abikaasa Ella keeldus linna kolimast ning maja anti politsei ja arsti kasutusse. Krundi kõrval asus linna vana turg (vt linna krundiplaani fotot). 1940. aastal Eesti okupeerimise ja annekteerimise järel Nõukogude Liidu poolt toimus laialdane riigistamine.

Natsionaliseeriti ka Ella Michelsonile kuulunud kahekorruseline maja koos maaga. 1941. aasta 22. juunil alanud Teise Maailmasõja rindejoon jõudis mõne kuuga Eestisse, Antslas kehtestati Saksa okupatsioonivõim. 1943. aasta augustikuus pidid seoses Nõukogude rinde lähenemisega sakslased Antsla linna maha jätma. Lahkusid ka sakslastega koostööd teinud linnakodanikud.

Üks 1944. aasta 13. augustil linnast lähenevate Nõukogude vägede eest lahkuja on rääkinud: „Olime jõudnud Antslast umbes kilomeetri kaugusele, kui tagasi vaadates nägime Antsla kohal tulekuma.“ Põlesid kesklinna puidust majad. Tänaeni pole täit töde süütajatest, kas need olid venelased, sakslased või koguni omakaitsealased. Kesklinn põles maani maha.

Kesklinna hakati uuesti välja ehitama. Keskisid mitmekorruselised kivimajad. 1960ndatel istutati vanale turule ja krundile 24 pargipuud. Tuletõrje seltsi hoone on ainuke, mis taastati endisel kujul. Tänaeni on puud suureks kasvanud ja kesklinn vajab ümberkujundust.

2019. aastal valmis Antsla vallavalitsuse tellimisel ja Linnalabor MTÜ eestvedamisel Antsla linna ruumikava. See annab ülevaate Antsla ruumilistest väljakutsetest, kohalike elanike poolt tajutud ruumist ja kava koostamise käigust.

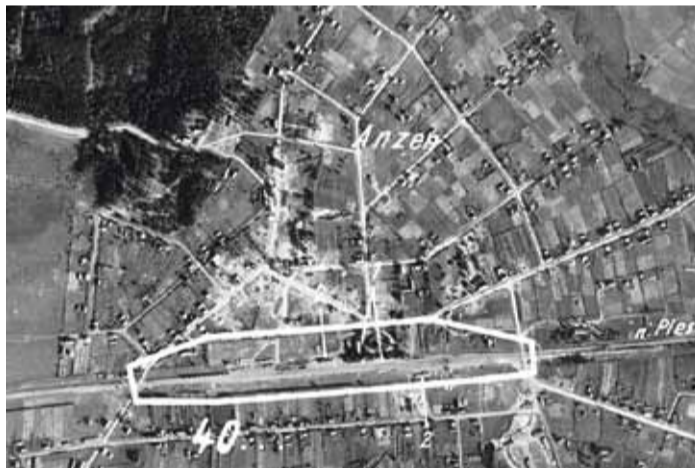
2020. aastal juulikuuks esitasid kolm maastikuarhitektuuriga tegelevat ettevõtet ideed, milliseks võiks perspektiivis kujundada Antsla linna keskuse. Antsla vallavalitsus pidas neist parimaks OÜ Loovalduse oma, kellega sõlmiti 2021. aastal leping Antsla kesklinna piirkonna maastikuarhitektuurse ehitusprojekti eeskäsi koostamiseks. Eeskäsi projekti avalik arutelu toimus 1. juunil 2021. Mis sai eeskäsi projektist, selle kohta kusagilt teavet kätte ei saa. Projekteeerimise eest vastutav keskkonnaspetsialist Liana Neeve ei vasta telefonile ega sõnumitele

Antsla kesklinn 1966. aastal. Pildil on näha noored kesklinna pargipuud, bussijaam ja uued uhked mitmekorruselised kivimajad.

Antsla kesklinn aastatel 1920. Arhiivifoto

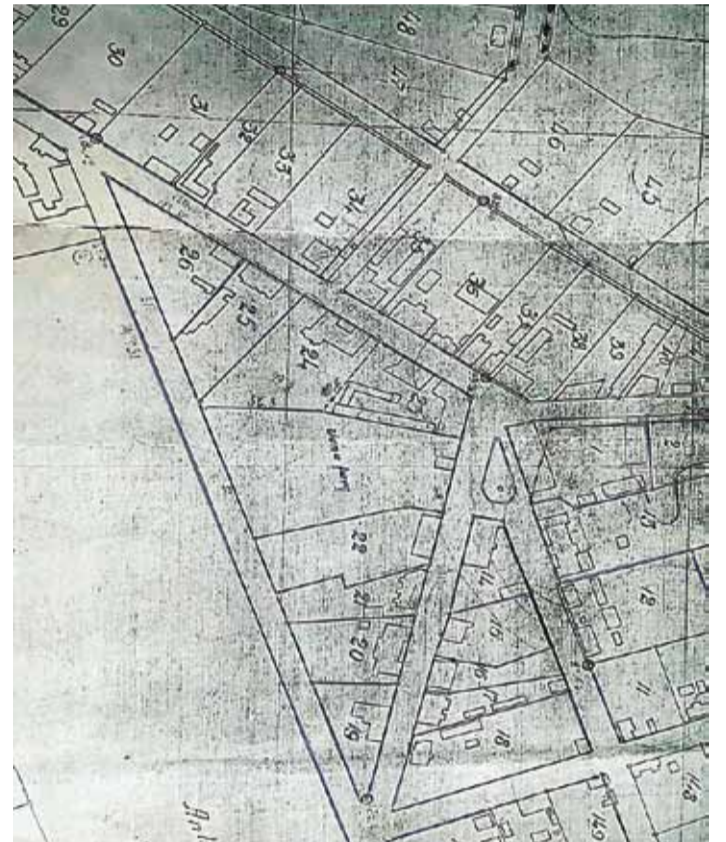
Antsla linn pärast 1944. aasta augusti kuu põlengut. Pilt on tehtud Saksa luurelennukilt 8,5 kilomeetri kõrguselt. Foto avastas internetist Arnold Unt, kes on tuntud sõjahaudade uurija.

ega võta tagasisidet.

Selle aasta 1. detsembril ilmus Antsla vallavalitsus kodulehele Antsla kesklinna piirkonna maastikuarhitektuurse ehitusprojekt. Kuidas see val-

mis ja mis edasi, andmed puuduvad.

Antsla vallavalitsus kinnitas 16. märtsil hankeplaani, kus Liana Neevel oli kohustus teises kvartalis välja kuulutada hange

Linna krundiplaan.

Antsla linna keskväljaku ehituseks, maksumusega 66 000 eurot. Hanke väljakuulutamise tähtaega pikendati 31. augustil neljandasse kvartalisse.

2. detsembril avaldas Antsla vallavalitsus hanke Antsla linna lipuväljaku rajamiseks. Pakkumisi võetakse vastu 16. detsembrini. Lipuväljak peab valmis saama viie kuu jooksul.

Antsla Valla Leht võiks ik-

kagi teavitada vallakodanikke projektide kulgemisest. Nii näiteks oli tore lugeda viimasest lehest rajamisena soetamisest. Rajamisena soetamiseks kuulutati hange välja 20. septembril ja novembri kolmandal nädalal oli masin olemas! Kahjuks pole hankemenetluses kirjas, kes võitis lepingu ja kas ka masina maksumus mahtus kavandatud 45 000 euro sisse.

Antsla vallavalitsus sulgeb Vaabina raamatukogu ja lõpetab Evi Zirkuga töölepingu

Kalle Nurk

15. detsembri hommikupoolikul kogunesid Antsla valla raamatukogude töötajad Antsla linna raamatukokku, et pidulikult pensionile saata Vaabina raamatukogu juhataja Evi Zirk. Kokkusaamisel lausuti Evile palju häid sõnu. Lugejate poolt oli esindajana kohal vaabinalane Helju Hallap.

Helju Hallap: „Nagu me teame, on käesoleval aastal maailma eri paikades aset leidnud mitmed juhtumised. Tänu rohkele lumeainele on meil eriti märgatavad olnud suured ja sügavad jalajäljed,

sellised penikoorma saabaste mõõtu. On tuvastatud, et need väga laia trajektooriga tehtud jäljed kuuluvad Evi Zirkule. Sedamoodi on siis Evi siin maakamaral ja Vaabinas toimetanud. Lõppemas raamatukogude aasta ja välja hõigatud Liikumise aasta. Head liikumist nii raamatukogulastele kui meile, teistele! Nii Evi tehtud jälgi uurides kui me endi omi juurde siksakitades! Olgem mõnusad nii argi – kui pühadeajal!“

Raamatukogu aasta lõppemisega jäävad edaspidi suletuks Vaabina ja Haabsaare raamatukogu uksed.

Vaabina raamatukogu juhataja Evi Zirk kingib Antsla vallavalitsusele Vaabina raamatukogu meenutava glasuuriga pinnatud taldriku. Taldrikuserv on kaunistatud Evi maalitud lilledega ja lilledel keskel tekst – Vaabina Raamatukogu 1909 – 2022.

Helju Hallap tänab vaabinalaste nimel Evi Zirku panustamise eest Vaabina küla arengusse. Pilt on tehtud 15. detsembril 2022. Fotod: Kalle Nurk

Eesti Vabadussõjas ja Nõukogude sõdurite haual on seisnud üks ja sama mälestussammas

Kalle Nurk

Eestis on ligi 130 sõjahauda. Nende sobivust praegusesse asukohta hindab kaitseministeeriumi sõjahaudade komisjon.

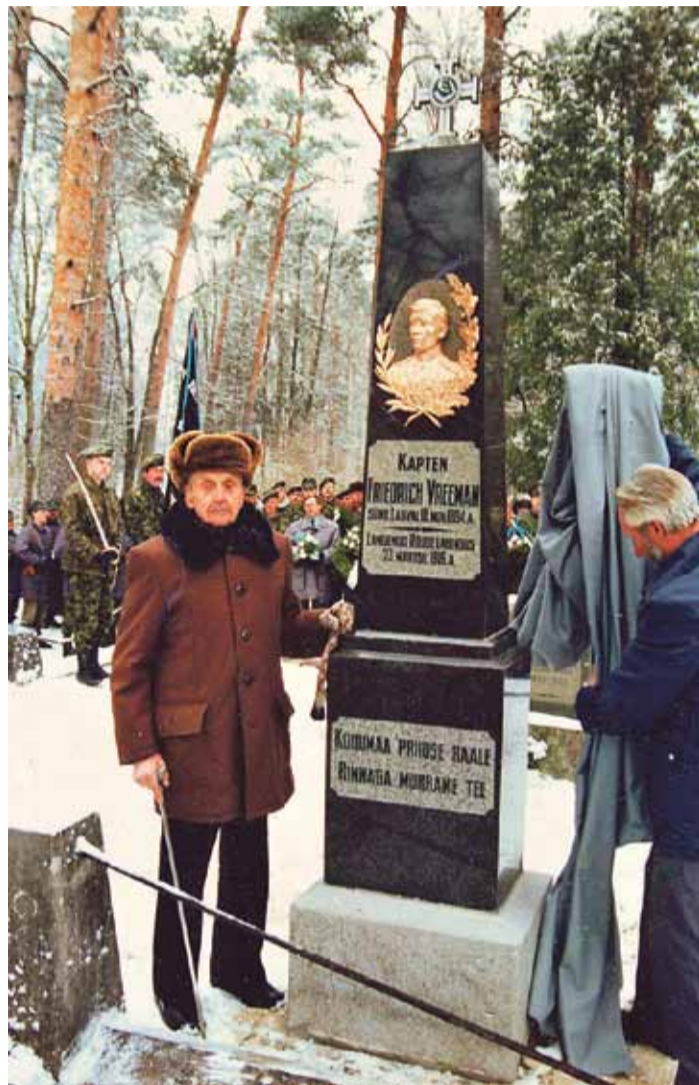
Eesti Sõjamuuseumi direktor **Hellar Lill**: „Ebasobivas asukohas olevateks haudadeks loetakse eeskätt need hauad, mis on parkides, haljasaladel, linnaväljakutel, tiheasustusega aladel. Need kohad, kus inimesed liiguvad ja kus ei ole mõistlik, et väljaspool kalmistuid on maetud inimsäilmed.”

Kaitseminister **Hanno Pevkur** on allkirjastanud käskkirja, millega anti kindral Laidoneri muuseumi direktoril korraldada säilmete ekshumeerimine ja ümbermatmine ning teha sõjahaudade nimekirjas vastavad muudatused.

Sõjahaudade komisjon on otsustanud 22 sõjahaua ümbermatmise, nendest viis on sõjamuuseum juba lahti kaevanud. Kõigi ebasobivas asukohas paiknevate sõjahaudade ümbermatmine võtab veel aastaid.

Antsla vallas on kolm sõjahauatähist: Puurina-Lüllemäe-Litsmetsa tee ääres, Antsla metsakalmistul ja Tsooru pargis. Töörühma hinnangul on Litsmetsa külas ja Antsla metsakalmistul asuva hauatähise puhul tegemist punamonumendiga. Tähis tuleks eemaldada ja asendada neutraalsega. Tsooru pargis asuv sõjahaud ongi tähistatud neutraalse tähise. Neist kolmest hauast pole sõjahaudade komisjon veel otsustanud veel kedagi ümber matta.

Tsooru pargis asuv sõjahaud paikneb Antsla valla

10. novembril 1994 pühitseti Pindi surnuaial teist korda sisse Vabadussõjas langenud Friedrich Vreemanni mälestussammas. Pildil vabadussõjas võidelnud Samuel Plakso ja tema poeg Enno Plakso. Foto: Aivar Kroonmäe

maal, park on kohaliku kaitse all ja sõjahaud muinsuskaitse nimistus. Kui senini on haud jäänud avalikkuse vaateväljat varju, siis peagi ehitusse minev Tsooru jalakäijate tee muudab olukorda kardinaalselt. Milline saatus võib oodata Tsooru pargis asuvat sõjahauda?

Rain Ruusa, Antsla val-

la majandusnõunik, vallavalitsuse liige: „Detsembri või jaanuari kuul kuulutame välja hanke Tsooru jalakäijate tee väljaehitamiseks. Praegu käivad viimased täpsustused ja kooskõlastused. Tsooru pargis asuv sõjahaud ei sega ehitustegevust. Mis saab edaspidi sõjahauast, seda pole vallavalitsus

Vabadussõjas langenud kapten Fredrich Vreemanni haualt varastatud ja ümbertehtud Nõukogude sõdurite mälestussammas Tsooru pargis, see seisis seal aastail 1959 – 1994.

Foto: erakogu

istungil arutanud. Küll vajaks see teema tõstatamist.”

Tiina Pettai, Võrumaa muinsuskaitseameti nõunik: „Sõjahaudade komisjon ei ole kaasanud muinsuskaitseameti sõjahaudade hindamisse. Muinsuskaitseametil ei ole veel tulnud langetada ühtegi otsust, mis seotud haudade ümbermatmisega. Küll on Rõuge

vallavalitsus esitanud avalduse, mis puudutab kahte sõjahauda. Antsla vallavalitsusest pole ühtegi kirja laekunud.”

Mida kujutab endast Tsooru pargis asuv sõjahaud? Pärast sõda maeti Tsooru pargi künkaharjale ümber Nõukogude sõdurid, kes olid Tsooru kandis 1944. aasta suvel sõja käigus hukkunud. 1959. aastal

tähistati hauakoht punamonumendiga. Nii nagu rahvale salapärasel kombel punamonument parki ilmus, sama salapäraselt see ka kadus. Ainult vähesed teadsid samba püstitamise tagamaad. 2022. aasta Uma Lehe ühes jõulukuu numbril avaldab Aivar Kroonmäe kirjutise „Üte kangõlasõ avvusamba lugu”, mis pühendatud Vabadussõjas langenud kapten Fredrich Vreemanni, kes on sündinud Lasva vallas Nõva külas. 1924. aasta 12. oktoobril pühitseti Pindi surnuaial sisse Vreemanni mälestussammas. 1946. aastal võeti mälestussammas tükki ja viidi Võru kommunaalosakonna lattu, kust see siis 1959. aastal ümbertehtud kujul Tsooru parki taas üles pandi. Kui Eesti taas vabaks sai, võttis kaitseliit Tsooru pargis asuva punamonumendi taas lahti ja viis Võru teeninduskombinaadi Tamula hauasambatöökohta. 1994. aasta 10. märtsil, Vreemanni 100. sünnipäeval, õnnistati Pindi surnuaial kirikuõpetaja Laine Villenthal poolt korda sisse Vreemanni mälestussammas. Vreemanni mälestussammas ja Tsooru parki maetud Nõukogude sõdurid on olnud valitseva korra huviorbiidis kogu aeg. Mälestussammast on kolmel korral veetud ühest kohast teise, praegu seisab see õiges kohas. Tsooru pargi põlispuude all puhkavatele Nõukogude sõduritele on see teine rahula. Kas see on õige ja sobiv koht, peavad otsustama Antsla vald, muinsuskaitseamet ja kaitseministeeriumi sõjahaudade komisjon.

Ruuta Ruttas-Küttim jätkab Roosiku külavanemana

Kalle Nurk

Ruuta Ruttas on Roosiku külarahvast esindanud juba aastast 2018. Kuigi vallavalitsus kinnitas toona Ruuta volitused kolmeks aastaks, on Ruutat ka pärast volituste lõppemist peetud enda küla esindajaks. Kord volikogu istungil, kus oli juttu külavanematest, leidis volikogu esimees, et kui pole vallas külavanemaid, järelikult elatakse külades hästi. Külavanem roll on siiski palju laialtulatav. Ruuta juhtimisel on küla ette valmistunud kriisilukorrale, mis eeskujuks kõigile teistele küladele üle Eestimaa. Kaitseministeeriumi Nursipalu harjutusväljaku laiendamise plaan toob endaga kaasa suuri muutusi ka

Roosiku küla vaiksesse ellu ja keskkonda. 11. detsembril kogunes Roosiku külarahvas, et valida endale volikogu poolt kinnitatud vallasise linnapea ning aleviku ja külavanema statuudi alusel külavanem. Roosiku külavanemana jätkab Ruuta Ruttas-Küttim. Nüüd loodetakse kätte saada operatiivselt informatsiooni vallas toimuva kohta, sest kord kohustab: omavalitsust tagama vanemale tema tegevuseks vajaliku teavet, teavitama volikogu istungite toimumise ajast, abistama vajadusel volikogus või vallavalitsuses arutamisele tulevate küsimuste ettevalmistamisel ja edastama asulaga seonduvat informatsiooni.

Roosiku külarahvas külakoosolekul. Pilt on tehtud 11. detsembril 2022. Foto: Kalle Nurk

Antsla valla haridusnõunik Pille Raudam suhtleb vallakodanikuga vaid advokaadibüroo vahendusel

Kalle Nurk

Eelmises Külalehes teavitasime lugejat haridusnõunik Pille Raudami reageeringust oktoobrikuu Külalehe artiklitele „Põgus kohtumine haridusnõunik Pille Raudamiga” ja „Murepilved Kuldre kooli kohal”. Varsti levis kuuldus, et loo autor Kalle Nurk oleks justkui kirja pannud ütlu ja tegusid, mida Pille Raudam omaks ei võta ning lubanud pöörduda kohtusse. Kohtuni küll pole asi veel jõudnud. Kuid ilma, et ta oleks ise ühendust võtnud teksti autoriga, asus ta suhtlema skandaalse Robert Sarve asutatud advokaadibüroo Emerald Legal vahendusel.

Emerald Legal on koostanud nõudekirja ebaõigete faktiväidete ümberlükkamise ja kahju hüvitamise nõudes. Justkui eelnimetatud artiklites on omistatud kliendile seisukohti, mida klient ei ole avaldanud. Samuti on avaldatud artiklis kliendi kohta ebaõigete väiteid, mis teotavad klienti au ja head nime, millega on kahjustatud nii klienti põhiseaduslikke õiguseid kui ka rikutud head ajakirjandustava. Kliendile tekitatud kahju seisneb nii moraalses kahjus kui ka õigusabikuluses, mida klient õigusvastase tegevuse tõttu pidi kandma. Järgneb 22-punktiline süüdistuste loetelu üheksa ebaõige väitega.

Pille Raudami esindaja Märt Mürk: „Kuna Te olete klienti kohta ebaõigete väiteid avaldanud Külalehes, siis on kliendil õigus nõuda, et need ebaõiged väited ka samas lehes

ümber lükataks.”

Pille Raudam leiab, et selle kahe artikliga on talle tekitatud mittevaraline kahju 2000 euro ulatuses ja lisaks veel tema esindajale makstava 918 euro suurune materiaalne kulu.

Kalle Nurk: „Olen tutvunud Teie nõudekirjaga ning teatan, et ei nõustu mulle esitatud etteheidetega. Ma ei ole avaldanud ebaõigete faktiväidete ega tekitanud kellelegi kahju. Kahetsusväärne on see, et Pille Raudam ei ole eelkõige pöördunud Külalehe poole, et selgitada teda häirivat, vaid on otsustanud pöörduda kohe advokaadibüroo poole. Kui Pille Raudam haridusnõunikuna räägib kogukonna sõbraliku suhtluse olulisusest ja koostöö vajadusest, siis käesoleva nõudekirja esitamine on kõike muud, kui omavaheline mõistlik suhtlemine.

Enne seda, kui esitan vastused iga väite kohta eraldi, pean vajalikuks selgitada, et oktoobrikuu Külalehe toimetamise käigus on artiklis „Põgus kohtumine haridusnõunik Pille Raudamiga” kajastatud ekslikult üksnes osa Pille Raudami poolt saadetud tekstist. Tegemist ei ole tahtliku tegevusega või eesmärgiga moonutada Pille Raudami poolt avaldatud, vaid tegemist on olnud tehnilise apsakaga. Olen sellele tähelepanu juhtinud ka novembris 2022 Külalehes, milles on avaldatud Pille Raudami kirja jätk. Seega tuleb oktoobri Külalehes avaldatut vaadata koos novembri Külalehega.

Alljärgnevalt minupoolsed kommentaarid nõudekirja esitatud iga väite kohta.

1. Väide, et neljale Ukraina sõjapõgenikust lapsele ei ole suudetud leida lasteaiakohta, on õige. Antud väite on esitanud Pille Raudam 05. oktoobril 2022 minule saadetud kirjas ning see tekst on ära toodud ka novembri Külalehes. Pille Raudam on kirjutanud /-/- Kogume annetusi, kohviku ja

laada tulu läheb Ukraina toetamiseks. Antsla vald ütleb tänase TERE kolmekümne ühele inimesele, kellest 7 last õpivad meie koolis ja neli last on lasteaiajärjekorras /-/-.

Seega väide, et vald ei ole suutnud leida lasteaiakohta neljale Ukraina sõjapõgenikust lapsele on õige, sest ka Pille Raudam ise on kinnitanud, et neli last on lasteaiakohta ootejärjekorras.

2. Pille Raudam on väitnud, et keskus ei vaja juurde lasteaiakohti ning tähelepanu tuleks pöörata keskest kaugemal asuvatele piirkondadele, sh vajadus lastehoiukohtade järele. Tegemist on minu ja Pille Raudami 27. septembril toimunud kohtumisel väidetuga ning olen selle kirja pannud nii nagu Pille Raudam meievahelisel kokkusaamisel mulle avaldas. Seega ei ole tegemist ebaõige väitega.

Ma ei nõustu sellega, et tegemist oleks kuidagi Pille Raudami au ja head mainet kahjustava lausega, sest väide, et vald peaks muretsema ka keskest kaugemal asuvate piirkondade laste hoidmise võimaluste eest on ju isenesest õige. Leian, et Pille Raudami poolt väidetut ei ole põhjust tõlgendada kitsalt seeläbi justkui seisaks haridusnõunik vastu sellele, et lasteaiakohti üldse mitte juurde teha. Pigem on olnud Pille Raudami sõnum laiem, et tuleb vaadata ka keskest välja ning see ei saa kuidagi tema au ja head nime kahjustada.

3. Väide, et haridusnõuniku näol on leitud võimalus vallapoolsele spordielu koordineerimisele, ei ole ja ei saagi kuidagi olla ebaõige. Olete ka ise nõudekirjas kinnitanud, et haridusnõuniku ametiülesannete hulgas on ka spordielu koordineerimine.

Seega jääb ebaselgeks, milles seisneb väite ebaõigsus. Ilmselt ei ole ka Külalehe lugejal võimalik antud lausest teha järeldust, et haridusnõu-

nik tegelebki üksnes spordielu koordineerimisega.

4. Käesoleva vastuse sissejuhatuses olen selgitanud, et ekslikult on avaldatud oktoobri Külalehes üksnes osa Pille Raudami kirjast ning see viga on kõrvaldatud novembri Külalehes. Kuivõrd üksnes osalise teksti avaldamine oli teada üksnes minule ja Pille Raudamile, siis ei saa see asjaolu kuidagi luua avalikkusele Pille Raudamist ebaõiget muljet.

5. Viies väidetavas ebaõiges väites on tsiteeritud artiklis „Murepilved Kuldre kooli kohal” kajastatud seisukohti, mis on saanud teatavaks kohtumisel Kuldre kooli direktori Andrus Kompusega. Olete öelnud, et Pille Raudami kohta väidetud on ebaõige põhjusel, et Pille Raudam on täitnud oma tööülesandeid nõuetekohaselt. Kui Te loete artiklis kirja pandut siis on ju ilmne, et selles ei ole väidetud, et Pille Raudam on oma töökohustusi rikkunud.

Need väited, mis on artiklis esitatud, on minule avaldatud ja õiged. Teie poolt tsiteeritud väidetes on konstateeritud fakte, mis on mulle avaldatud – Pille Raudam on Kuldre koolis käinud kahel korral (Pille Raudam pole väitnud, et ta oleks käinud enam või vähem kordi), direktori väitel vallavalitsus ei teavitanud neid Pille Raudami töötulekust (pole kuidagi Pille Raudamit halvustav või vale väide), direktori väitel ei ole Pille Raudam näidanud üles initsiatiivi tulla ühise laua taha (Pille Raudam on ise kinnitanud, et ta ei ole initsiatiivi üles näidanud põhjusel, et tema täidab talle pandud ülesandeid). Seega ühtegi ebaõiget või halvustavat väidet ei ole esitatud.

6. Väide, et Pille Raudami iseloomust ja endistest tegevustest olen kuulnud oma endistelt kolleegidelt ja tean mida oodata, ei ole ebaõige ega ka halvustav. Olete väitnud, et Kū-

lehe lugejale jääb antud lause põhjal arusaam, nagu oleks Pille Raudamil olnud kolleegidega konfliktide olukordi. Tegemist on ilmselt otsitud põhjendusega, sest antud lause ei sisalda Pille Raudami osas mitte ühtegi negatiivset hinnangut ega väidet. Samuti pole viidet väidetavale konfliktile. Seega ei saa neutraalne lausumine olla ka Pille Raudamit kahjustav.

7. Täiesti arusaamatu on nõudekirjas esitatud väide, et justkui artiklis avaldatud viide Pille Raudami suhtlemisele Margus Klaariga looks lugejas arvamuse, et Pille Raudam tegeleb ebaseadusliku tegevusega. Ükskõik mis nurga alt seda tekstiosa lugeda ei ole võimalik sellest välja lugeda Pille Raudami väidetavat ebaseaduslikku tegevust. Teie nõudekirjast võib välja lugeda, et Pille Raudam ei vaidle vastu sellele, et ta elab lähestikku Margus Klaariga ning suhtleb temaga tihedalt, kuid see ei ole ju ebaseaduslik ja ei kahjusta kuidagi Pille Raudam mainet.

8. Väide, et hoolekogu koosolekul kohal viibiv haridusnõunik asus Margus Klaari saadetud seisukohta võimendamata, on kohapeal osalenud isikute poolt avaldatud mulje Pille Raudami seisukohavõtust. Ilmselt ei ole tegemist ebaõige või Pille Raudamit halvustava väitega. Kui Pille Raudam on samal arvamusel Margus Klaariga, siis on arusaadav, et ta avaldas oma sellekohast seisukohta ka hoolekogu koosolekul. Kui antud seisukoht ei ühtinud teiste koosolekul osalenud isikute seisukohtadega, siis on see tavaline demokraatlik ühiskonnas kehtiv arvamus paljus, mida ei saa ega tohigi isiklikult võtta. Kui iga eriavaru peale hakatakse advokaadi poole pöörduma, siis ei ole see ju jätkusuutlik tegevus. Oma seisukohti peabki kaitsma ja Pille Raudam on seda ka teinud.

9. Artiklis avaldatud Pille Raudami vastus minu küsimusele, mida ta arvab Kuldre koolis toimuva kohta, on õige ning selle ümberlükkamiseks puudub vajadus. Tegemist ei ole kontekstist välja rebitud vastusega, vaid artiklis on esitatud Pille Raudami vastus minu küsimusele. Isegi kui on tegemist olukorraga, kus Pille Raudam on saanud küsimusest valesti aru ning arvas, et vastab teisele küsimusele, siis artiklis avaldatu ei ole kuidagi Pille Raudami au ja head nime avalikkuse ees kahjustav. Isenesest ei ole ju Pille Raudami väide ka kuidagi ebaõige, sest nagu Te ise olete oma nõudekirjas viidanud, siis täidab Pille Raudam talle kohaliku omavalitsuse poolt pandud ülesandeid. Kas konkreetne küsimus on volikogu või vallavalitsuse ülesanne, see on lein ju sellest, millest räägitakse.

Kokkuvõtvalt olen seisukohal, et Teie nõudekirjas esitatud nõuded ja etteheited 2022. aasta oktoobri Külalehes avaldatu osas on alusetud. Teie poolt viidatud artiklitega ei ole kuidagi kahjustatud Pille Raudami head nime ja mainet. Haridusvaldkond on alati aktuaalne ning tekitab palju erinevaid arvamusi. Ükski Külalehes avaldatud väide ei ole olnud halvustav ning kahju tekitav, mis annaks aluse kahjunõude esitamiseks. Haridusnõuniku ülesanne on suhelda erinevate osapooltega, avaldada oma arvamust, teha ettepanekuid ning edendada koostööd.

Kui Pille Raudam on otsustanud pöörduda advokaadibüroo poole ja esitada selle kaudu nõudekirja, siis on see tema teadlik valik ning ta pidi arvestama kuluga, mis sellega kaasneb.

Ma ei tunnista ühtegi esitatud etteheidet ning ei pea põhjendatuks ka esitatud rahalisi nõudeid.”

Sõmerpalu proudad käivad uksele allkirju korjamas

Katrin Press

Kaks Sõmerpalu proudat on kodanikualgatuse korras kogunud Nursipalu harjutusväljaku laiendamise vastu ligi 200 allkirja. Petitsioon plaanitakse edastada Võru vallavalitsusele.

„Kui eelmine kord kümme aastat tagasi selle harjutusväljaku laiendamine päevakorral oli, ei taibanud vastu seista ja olen seda korduvalt kahetsenud,” räägib Elviira Inno kodanikualgatuse idee sünnist. „Ei tahaks olla nende nahas, kellelt kodu ära võetakse.”

Petitsiooni tekstis väljen-

datakse muret sõjamasinate üle ümbruskonna teedel, mürareostuse, koduümbruse looduse ning Vagula järve ja Võhandu jõe kalavarude pärast. Elviirat aitab allkirjade kogumisel sõbranna Luule Tille. Suurem osa allkirju on kogutud Sõmerpalust ja lähiümbrusest, kuhu pääseb jalgsi. Üks külaskäik kestis lausa poolteist tundi, sest eakas pererahvas tahtis teemat igakülgset arutada. Valdava osa küsitlud inimestest on algatusel toetust avaldanud. Väid paar inimest, nende hulgas üks kaitsevälilane, on alla kirjutamisest keeldunud.

Sõmerpalu proudade ees-

kujul koostatakse murekirjad kohalikele omavalitsusele ka Rõuge ja Antsla vallas. See on hea võimalus arvamusest avaldada ka neil kohalikel elanikel, kes igapäevaselt arvutit ja internetit ei kasuta.

Väljaandja:
MTÜ Tsooru Koidukiired
Toimetaja: Kalle Nurk
e-post:
antsla.kulaleht@gmail.com
Järgmine Külaleht ilmub kahe kuu jooksul.

5. detsembril Tsooru rahvamajas toimunud rahvakoosolekul asutati mittetulundusühing „Meie Nursipalu”. Koosolekul tutvustas Elviira Inno petitsiooni teksti, mille oli kokku pannud sõbranna Luule Tillega ja kuhu nüüd kahekesi toetusallkirju koguvad. Pilt on tehtud 5. detsembril 2022. Foto: Katrin Press